

LUKU 12

Kesä 1952, juhannus

Vieraskoreus oli vallannut äidin pääkopan jo edellisviikolla. Isän ja Erkin täytyi harata hevosen lantakokkareita tallin pihasta ja raivata katkotut rangat liiterin edustalta, äiti itse oli leiponut kuumassa tuvassa Kaarinan ja Kertun kanssa monta päivää. Vielä juhlan kynnyksellä miehet olivat iskeneet juhannuskoivut kuistin portaiden pieliin, luuta ja märkä riepu olivat heiluneet tuvan lattialankuilla.

Nyt tuvassa tuoksui mäntysuovalta ja syreeneiltä, jotka oli aseteltu maljakkoon. Pöytä oli katettu koreaksi; valkoiselle liinalle aseteltu paremmat kahvikupit, tarjottimelle kuivakakkua ja Hanna-tädin kakkuja. Kermavaahto täytekakun päällä näytti talviselta nietokselta, Annikki ajatteli, eikä osannut kuvitella, että kaikki uurastus oli tehty häntä varten.

Naapureiden ja sukulaisten puheensorina täytti tuvan, lahjapöydälle oli ilmestynyt pieniä käärojä. Kahvit juotuaan oli miesporukka karannut vapauteen ja leyhytteli paitahihassillaan tupakansavussa kuistin portailla. Avoimesta ikkunasta kuului tuon tuosta naurunremakka. Annikista tuntui kummalliselta, että niin monet ihmiset - jotkut lähes tuntemattomia - olivat saapuneet paikalle parhaimpiinsa tälläytyneinä hänen vuokseen. Ahdisti olla huomion keskipisteenä. Oliko hän sellaista edes ansainnut? Hän oli käynyt muutaman kuukauden rippikoulu

kuten muutkin. Opetellut Katekismusta, saanut rippitodistuksen kirkkoherra Sarasteelta, ehtoollisleivän alttarilla, maljan - ja lämpimän kädenpuruksen. Seisonut sitten virsikirja ja ruusut kädessä valokuvaajan kameran edessä löytämättä raajoilleen luonnollista sijaa.

Nyt puoli kylää tarkasteli häntä kuin uudesti syntynyttä. Annikki tuijotti pöytäliinaan ruusukirjailua ja tunsi kutistuvansa. Kärpänen himoitsi osaansa ja istahti röyhkeästi sokeripalalle. Ihmisten katseet söivät häntä, Annikki ajatteli. Yhtä häikäilemättömästi tyrkytettiin neuvoja, jotka kuulostivat vaatimuksilta. Hymyssä suin muovailtiin tulevaisuutta, jossa hän ajelehti voimattomana kuin joessa, jonka virtausta ei voinut muuttaa. Jokaisen huulilta herui neuvo ”vanhempana” ja ”viisaampana”. Annikin silmissä tupa vääristyi ammottavaksi suuksi, joka sylki lauseita hänen kasvoilleen: ”Kun menet naimisiin, pitää tehdä lapsia, mennä talouskouluun, pyrkiä karjakkokouluun, päästä taloon miniäksi...”

– Mihinkäs soot sen Kauhajoen pojjan jättäny... olitta yhyres kun olit keskikoulu? Ylä-Ränssin emäntä hihkaisi uunin edestä. Alatalon emäntä ryysti kahvia sivustavedettävällä ja jäi tuijottamaan sääli silmissään. – Sun tarttis flikka iloota nuoruuresta, se menöö ohitte ku Seinäjoen postiauto.

Naurunremakka täytti tuvan.

Annikin poskia kuumotti, täytekakku takertui kitalakeen ja yskänryöpsähdykset osuivat käteen. Ja niin kuin siinä ei olisi tarpeeksi, Kaarina pyörähti porstuasta poikaystävänsä esitlemään. Jaakko kiersi vesikampauksessa ja teräväprässisissä housuissaan tupaa kuin härkä maatalousnäyttelyssä. Sisko seisoi ylpeänä käsikynkässä typerä hymy kasvoillaan.

– Jokos tänä suvena teirän häitä tanssitahan...?

Alatalon emäntä löi käsiä helmaan ja nauroi suu levällään.

Annikki tunsu, miten riimu kaulalla kiristyi kuin Mansikilla. Laitumelta navettaan ajettaessa lehmä rimpuili, riuhtoi päätään ja sohi sarvillaan vauhkona, kun muut lehmät astelivat kuuliaisina peräkanaa parsiinsa sorkat kapsahdellen. Mansikki oli erilainen. Annikki nieleskeli kakkua ja kiukkua ja ajatteli, että hänestä tuntui samalta. Jos olisi kehdannut, hän olisi noussut pöydästä, juossut vieraiden keskeltä kamariin ja lukinnut oven. Tai paennut pihamaalle, missä pikku-Airi ja Kerttu olivat naapurin tyttöjen kanssa hippasilla. Mutta hän istui paikallaan eikä uskaltanut liikahtakaan. Eipä hän koskaan uskaltanut, eikä kehdannut - ei kuten muut tytöt, kuten Maikki, joka teki mitä halusi. Ajatus sai tuntemaan itseinhoa. Mikä hänessä oli vialla?

Humina kiertyi päähän painostavana, aivan kuin olisi sukeltanut veden alle. Oli pidettävä penkistä kaksin käsin, ettei putoaisi. Oliko ulkopuolisuus ainoastaan tunne pääkopassa vai ruumiillinen olotila? Annikki tunsu leijailevansa ihmisten yläpuolella näkymättömänä kuin tuvassa sirisevä kärpänen ja tarkkaili itseään. Hän pelkäsi, milloin ihmisten sanat repisivät penkillä istuvan valkomekkaisen tytön riekaleiksi ja tämä hajoaisi. Hiukaset katoaisivat kenenkään huomaamatta savuhormista avaruuteen, sitten veisattaisiin virrestä 632...

– Herra Jumala! Annikki...?

Tuntui kummalliselta maata sängyssä jalat seinälle nostettuina. Annikki havahtui vesilasiin, joka työntyi eteen. Hän koukisti jalkoja ja yritti kierähtää istumaan, mutta huone alkoi kulkea silmissä. Oli oikaistava taas pitkälleen. Kädet selän takana kohensivat tyynyä ja hän tajusi Kaarinan huolestuneen ilmeen.

– Sä pyörriyt tuvan pöyräs... pysyisit ny makuullas. Kaarina odotti edelleen vesilasi kohollaan.

Jaakko seisoit taaempänä ja suki vesikampaustaan peilin edessä hymyssä suin.

– Pöyrästä olisit puronnu, hyvä jotta ehriin tarttua kainaloosta, Jaakko sanoi urotyöstään ylpeänä. Annikki vilkaisi pojan silmiin ja tajusi, että katseessa oli enemmän hellyyttä kuin sanoissa.

Tuvassa veisattiin Suvivirttä. Ylä-Ränssin emännän kimakka ääni kieppui ylinnä säkeistöstä toiseen, vaikkei sillä sävelkorvaa ollut.

Kaarina ja Annikki purskahtivat nauruun.

– Son kauhiaa, ku riivinrauralla vereltääs.

Samassa äidin pää työntyi ovesta, tytöt nauroivat kippurassa.

– Soot hengis, tulisit ny vieraatten joukkohon. Non kohta lähä-rös. Otat kahavia ja suolaasta nii friskaannut.

Anna-Stiina Vaara tarkasteli ensin nauravia tyttöjä hämmennyneenä. Pysähtyi vielä katsomaan tyhjää naulaa piirongin yläpuolella

– Mihinkä soot Kristuksen seinältä hävittäny? Anna-Stiina ihmetteli, mutta ei jäänyt odottamaan vastausta; nutturainen pää vetäytyi oviaukosta virren keskelle. Kaarina ja Jaakko katsoivat sängylle odottavasti.

Annikki yritti saada maailmaa takaisin aloilleen. Hän siemaisi lasista vettä, nousi sitten päättäväisesti ja astui tuvan puolelle. Hän säpsähti nähdessään, kuinka hätäisesti isä keinutti kiikkutuolia. Pian tuoli pysähtyi. Einari Vaaran kasvoja varjosti ankarra ilme.

Ylä-Ränssin emäntä sitoi huivia ovensuussa ja tuijotti posket punaisina.

– No sieltähän se juhulakalu virkos ylähä. Soot flikka kalapia ku kuolleesta heränny.